

W pracy *Sposoby istnienia horroru we współczesnej literaturze fantastycznej dla dzieci* autorka wskazuje, iż jedną z cech kultury popularnej jest przeniesienie (transpozycja) pojednej – intertekstualnej i intermedialnej – formuły horroru z twórczości dla dorosłych na literaturę dla niedorosłych. Wśród książek dla młodych odbiorców można wskazać wiele tytułów nawiązujących do estetyki grozy (nieradko niwelowanej śmiechem). Pierwszy rozdział *Ku antropologii nowego gatunku* dotyczy kondycji współczesnej literatury zwanej „czwartą”, „osobną”, która przeszła długą drogę od dydaktyzmu do artystycznego, aż do wyłonienia się tekstów grozy zaadresowanych do dzieci, które podobnie jak dorośli pochodzą niedostępnych w codziennym życiu emocji, by móc je przeżyć w kontrolowanych warunkach odbioru. Autorka wskazuje, że metodologia przydatna do opisu „dorosłych” horrorów może zostać wykorzystana przy interpretacji tekstów dla dzieci, choć także badacze literatury dla niedorosłych zauważają istnienie tekstów grozy dla młodszych czytelników i tworzą nowe pojęcia związane z jej istnieniem (np. Katarzyna Slany i kategoria Puer Horroris, czy Joanna Papuńska i literatura mroku). W rozdziale drugim *Dzieci i potwory mają głos* autorka przedstawia własną definicję horrorów dla dzieci i analizuje najważniejsze elementy dzieł wpisujące się w dane założenia – ważny jest dziecięcy bohater (heros, odkrywca, mag, opiekun, potwór, fantasta), potwór (potwór przeciwnik, potwór przyjaciel, potwór ośmieszony, dziecko potworem), a także udziwniona przestrzeń funkcjonowania dziecka, miejsce spotkania bohatera z potworem. Obok obrazów horroru wskazano także obrazy terroru – to dzieła również związane z lękiem lecz trudniej niż w przypadku horrorów wskazać jego źródło, tu nie pojawia się potwór, a tajemniczy zbieg okoliczności; tu ujawniają się zdolności parapsychiczne i dziwne przeczucia. Analiza poszczególnych książek prowadzi do konstatacji, że doszło do swoistej śmierci formuły horroru – teksty grozy dla dzieci bardziej śmieszą niż straszą. Rozdział trzeci *W okowach sztuki masowej* dotyczy zjawiska funkcjonowania dzieł grozy w popkulturze – horrory dla dzieci są związane z poetyką baśni, estetyką śmierci, groteską i makabram. Odznaczają się walorami cennymi z punktu widzenia biblioterapii oraz silną intermedialnością (choć ilustracja w książkach dla młodszych dzieci wciąż odgrywa największą rolę paratekstu). Należy pamiętać, że horror nie jest jedyną popularną formułą zaadaptowaną na potrzeby dzieci – aktualnie dużą popularność zyskują kryminały i teksty detektywistyczne dla dzieci. Horror i kryminal łączy zaś ponadgatunkowa kategoria przygody.

Summary

In the work '**The ways in which horror exist in contemporary fantasy literature for children**', the author indicates that one of features of the popular culture is transfer (transposition) of capacious – intertextual and intermedia – formats of horror from the artistic work for adults to literature for underage. Among the books for young readers there are many titles referring to the aesthetics of horror (often eliminated by laughter). The first chapter '**Towards the anthropology of new genre**' deals with the condition of contemporary literature called "the fourth", "separate", which has gone a long way from didacticism to artistry, all the way to emerging texts of horror addressed to children, who like adults, desire emotions that are unavailable in everyday life in order to be able to experience them in controlled reception conditions. The author points out that the methodology used to describe "adult" horrors can be used for interpretation of children's texts, although literature researchers for underage also notice the existence of horror texts for younger readers and create new concepts related to its existence (e.g. Katarzyna Slany and the category Puer Horroris, Joanna Papuzińska and the literature of darkness). In the second chapter entitled '**Children and Monsters have voice**', the author presents her own definition of horrors for children and analyses the most important elements of work that fit in with the given assumptions – a child's hero (heros, discoverer, magus, carer, monster, daydreamer), monster (monster opponent, monster friend, monster ridiculed, monster child), as well as bizarre space for a child to function, a place where the hero meets a monster. Alongside the horror images, terror images were also shown – they are also works related to fear, but it is harder than in case of horrors to point out its source, there is no monster, but a mysterious coincidence, where parapsychic abilities and strange sentiments are revealed. The analysis of individual books leads to conclusion that there was a kind of death of the horror format – texts of horror for children are funnier than scared. The chapter three '**In mass art**', deals with phenomenon of horror works function in pop-culture – horrors for children are associated with poetics of fairy tale, aesthetics of death, grotesque and macabre. They are distinguished by valuable bibliotherapy and strong intermediality (although illustration in books for younger children still has the greater role of paratext). It is necessary to remember that horror is not the only popular format adapted for children's needs – currently criminals and detective texts for children gain popularity. The horror and detective story combines an inter-genre category of adventure.

translated by Wiktoria Mroczek